

*Бондар Є.**

АДАПТАЦІЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ДО НЕСТІЙКОСТІ УМОВ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Банківська система виконує найважливіші макроекономічні функції, пов'язані з трансформацією заощаджень в інвестиції і забезпеченням безперебійного функціонування системи розрахунків в економіці. У грошово-кредитній сфері її основна роль полягає у створенні грошей, поряд з центральним банком, та формування відсоткової ставки за депозитами і кредитами. Однак виконання банками їх функцій в значній мірі залежить від характеру економічної системи. Банківський кредит перестає бути переважним джерелом зовнішнього фінансування для підприємств, оскільки розвиваються ринки боргових цінних паперів, насамперед облігацій.

Погрози національним інтересам в кредитній і грошовій сферах в основному пов'язані з початковим порушенням базових принципів функціонування банківської системи – комерційних банків і НБУ. Серед них можна виділити забезпечення відповідності основних орієнтирів банківській діяльності цільовим завданням розвитку української економіки, стійкості банківської системи, здібності цієї системи впливати на економічне зростання, синхронності розвитку банківського та інших секторів економіки. Ключовою в активізації банківського сектора є реалізація центрального положення кредитно-банківської системи в перетворенні української економіки, її вихідний домінуючий вплив на відтворювальний процес. У свою чергу, перспективи розвитку кредитно-банківської системи пов'язані із загальносвітовими тенденціями, але визначаються передусім функціонуванням як органічна ланка національної економіки.

Концепція економічної безпеки банківської сфери майже не знайшла широко висвітлення у вітчизняній і зарубіжній літературі. Деяким аспектам цієї надзвичайно серйозної проблеми присвячені роботи Г.П.Ситника, В.Т.Білоуса, С.І.Пиріжкова, О.Бодрука, А.С.Гальчинського, В.М.Гейця та ін.

Загальнотеоретичні і практичні проблеми економічної безпеки у фінансовій системі знайшли відображення у наукових дослідженнях таких російських учених-економістів, як С.М.Ігнат'єва, В.К.Сенчагова, А.Г.Саркіянц, А.М.Тавасієва, Н.Ляминої, І.К.Шереметьєв, Л.П.Гончаренко, та інші. З-поміж вітчизняних науковців слід відзначити Б.В.Губського, Я.А.Жаліло, М.М.Єрмошенко та інші.

В сучасних умовах майже не має жодного аспекту національної безпеки країни, що безпосередньо не залежав від рівня фінансової безпеки. В той же час рівень самої фінансової безпеки у значній мірі залежить від рівня інших аспектів національної безпеки. Головним моментом в цій сфері є безпека функціонування банківської системи.

Економічна безпека банківської діяльності – це, передусім, здатність інститутів влади (регулюючих органів, банківського співтовариства і вищого керівництва банків) і банківської системи в цілому забезпечувати стійкий розвиток банківського бізнесу і ефективне виконання банками їх економічних функцій.

* здобувач кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Мазуренко В.П.

До масштабних і довготривалих погроз безпеки банківської системи України відносяться:

- зростаюча експансія банків з іноземним капіталом. Наслідком цього може стати фактичний демонтаж національної банківської системи, подібно до того, як це відбувається в ряді країн Центральної і Східної Європи (ЦВЕ), де до 2007 р. частка банків з іноземним капіталом в сукупних активах банківських систем досягала 70-97%;

- дисфункціональність банківської системи. Її проявом служить дефіцит довгострокових фінансових ресурсів і низька доля банківських кредитів в структурі джерел фінансування капіталовкладень підприємств – близько 10% (у 2000 р. – 2,9%), тоді як в США цей показник дорівнює 40%, країнах ЄС – в середньому 42-45%, Японії - 65% [1];

- дисперсність банківського капіталу. Вона проявляється у відносно невеликих розмірах лідерів ринку (на 22 банки із статутним капіталом більше 10 млн. євро припадало 78,2% сукупних статутних капіталів усіх українських банків) і наявності великого “поля” кредитних організацій з капіталом менше 10 млн. євро (на 114 банки припадало 21,8% сукупних статутних капіталів) [2]. Така розпиленість капіталів робить національний банківський сектор практично неконкурентоспроможним у сфері фінансування великих проєктів за участю провідних і навіть середніх вітчизняних компаній.

Всі ці масштабні довготривалі погрози можуть реалізовуватися через низку конкретних внутрішніх і зовнішніх факторів впливу. До них, зокрема, належать: зростаюча експансія банків з іноземним капіталом; державна політика; стосунки іноземних інвесторів з вітчизняними; дефіцит довгострокових фінансових ресурсів і низька частка банківських кредитів у структурі джерел фінансування капіталовкладень підприємств (дана проблема багато в чому пов'язана з недоліком “довгих” грошей в українській економіці); укрупнення банків і створення широкої філіальної мережі;

Перераховані погрози можуть через фінансову систему суттєвим чином вплинути на макроекономічний розвиток.

Дослідження, проведені експертами Світового банку на широкому емпіричному матеріалі показали кореляційний зв'язок між параметрами фінансової системи і темпами економічного зростання. Показники розвитку фінансової системи корелюють з довгостроковими темпами економічного зростання і цей зв'язок між ними носить стійкий причинно-наслідковий характер, проте характер цього зв'язку є предметом дискусій.

Література:

1. Матеріали XIX съезда Ассоциации российских банков // Деньги и кредит. – 2008. – № 5. – С. 14.
2. Розраховано по матеріалам: Украинский финансовый сервер. http://www.ufs.kiev.ua/market/bank_rating.php?by=12.